

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про відходи

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 1998, N 36-37, ст.242)

(Із змінами, внесеними згідно із Законами
N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002, ВВР, 2002, N 31, ст.214
N 2290-IV ([2290-15](#)) від 23.12.2004, ВВР, 2005, N 6, ст.140)

(У тексті Закону слова "Міністерство охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України" в усіх відмінках замінено словами "спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері поводження з відходами" у відповідних відмінках згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

Цей Закон визначає правові, організаційні та економічні засади діяльності, пов'язаної із запобіганням або зменшенням обсягів утворення відходів, їх збиранням, перевезенням, зберіганням, обробленням, утилізацією та видаленням, знешкодженням та захороненням, а також з відверненням негативного впливу відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини на території України.

Р о з д і л І

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення основних термінів

У цьому Законі наведені нижче основні терміни вживаються в такому значенні:

відходи - будь-які речовини, матеріали і предмети, що утворюються у процесі людської діяльності і не мають подальшого використання за місцем утворення чи виявлення та яких їх власник повинен позбутися шляхом утилізації чи видалення; (Абзац другий статті 1 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

небезпечні відходи - відходи, що мають такі фізичні, хімічні, біологічні чи інші небезпечні властивості, які створюють або можуть створити значну небезпеку для навколишнього природного середовища і здоров'я людини та які потребують спеціальних методів і засобів поводження з ними; (Абзац третій статті 1 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

виробник відходів - фізична або юридична особа, діяльність якої призводить до утворення відходів;

поводження з відходами - дії, спрямовані на запобігання утворенню відходів, їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізацію, видалення, знешкодження і захоронення, включаючи контроль за цими операціями та нагляд за місцями видалення;

збирання відходів - діяльність, пов'язана з вилученням, накопиченням і розміщенням відходів у спеціально відведених місцях чи об'єктах, включаючи сортування відходів з метою подальшої утилізації чи видалення;

зберігання відходів - тимчасове розміщення відходів у спеціально відведених місцях чи об'єктах (до їх утилізації чи видалення);

оброблення (перероблення) відходів - здійснення будь-яких технологічних операцій, пов'язаних із зміною фізичних, хімічних чи біологічних властивостей відходів, з метою підготовки їх до екологічно безпечного зберігання, перевезення, утилізації чи видалення;

перевезення відходів - транспортування відходів від місць їх утворення або зберігання до місць чи об'єктів оброблення, утилізації чи видалення;

транскордонне перевезення відходів - транспортування відходів з території, на/або через територію України, на територію або через територію іншої держави;

утилізація відходів - використання відходів як вторинних матеріальних чи енергетичних ресурсів;

видалення відходів - здійснення операцій з відходами, що не призводять до їх утилізації;

знешкодження відходів - зменшення чи усунення небезпечності відходів шляхом механічного, фізико-хімічного чи біологічного оброблення;

захоронення відходів - остаточне розміщення відходів при їх видаленні у спеціально відведених місцях чи на об'єктах таким чином, щоб довгостроковий шкідливий вплив відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини не перевищував установлених нормативів;

об'єкти поводження з відходами - місця чи об'єкти, що використовуються для збирання, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження та захоронення відходів;

спеціально відведені місця чи об'єкти - місця чи об'єкти (місця розміщення відходів, сховища, полігони, комплекси, споруди, ділянки надр тощо), на використання яких отримано дозвіл спеціально уповноважених органів на видалення відходів чи здійснення інших операцій з відходами; (Абзац шістнадцятий статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від [07.03.2002](#))

Державний класифікатор відходів - систематизований перелік кодів та назв відходів, призначений для використання в державній статистиці з метою надання різнобічної та обґрунтованої інформації про утворення, накопичення, оброблення (перероблення), знешкодження та видалення відходів;

операції поводження з відходами - збирання, перевезення, зберігання, оброблення (перероблення), утилізація, видалення, знешкодження і захоронення відходів; (Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від [07.03.2002](#))

розміщення відходів - зберігання та захоронення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи об'єктах; (Статтю 1

доповнено абзацом згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

відходи як вторинна сировина - відходи, для утилізації та переробки яких в Україні існують відповідні технології та виробничо-технологічні і/або економічні передумови; (Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

збирання і заготівля відходів як вторинної сировини - діяльність, пов'язана із збиранням, купівлею, прийманням, зберіганням, обробленням (переробленням), перевезенням, реалізацією і постачанням таких відходів переробним підприємствам на утилізацію, а також надання послуг у цій сфері. (Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

Стаття 2. Законодавство про відходи

Законодавство про відходи складається із законів України "Про охорону навколишнього природного середовища" ([1264-12](#)), "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення" ([4004-12](#)), "Про поводження з радіоактивними відходами" ([255/95-ВР](#)), "Про металобрухт" ([619-14](#)), Кодексу України про надра ([132/94-ВР](#)), цього Закону та інших нормативно-правових актів.

(Стаття 2 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

Стаття 3. Завдання законодавства про відходи

Основними завданнями законодавства про відходи є:

- а) визначення основних принципів державної політики у сфері поводження з відходами;
- б) правове регулювання відносин щодо діяльності у сфері поводження з відходами;
- в) визначення основних умов, вимог і правил щодо екологічно безпечного поводження з відходами, а також системи заходів, пов'язаних з організаційно-економічним стимулюванням ресурсозбереження;
- г) забезпечення мінімального утворення відходів, розширення їх використання у господарській діяльності, запобігання шкідливому впливу відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини.

Стаття 4. Сфера дії Закону

Цей Закон регулює відносини, пов'язані з утворенням, збиранням і заготівлею, перевезенням, зберіганням, обробленням (переробленням), утилізацією, видаленням, знешкодженням та захороненням відходів, що утворюються в Україні, перевозяться через її територію, вивозяться з неї, а також з перевезенням, обробленням та утилізацією відходів, що ввозяться в Україну як вторинна сировина. (Частина перша статті 4 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

Особливості регулювання відносин щодо поводження з невлочуваними газоподібними речовинами, що викидаються безпосередньо у повітря, речовинами, що скидаються із стічними водами у водні об'єкти (крім тих, які акумулюються і підлягають вивезенню у спеціально відведені місця складування), радіоактивними відходами і речовинами, забрудненими ними, розкривними породами гірничодобувних підприємств, які за технологією зворотного відвалоутворення використовуються для

закладення виробленого простору, металобрухтом, включаючи побічні продукти від виробництва та обробки чорних і кольорових металів та їх сплавів (шлаки, шлами та інше), а також вторинними матеріальними чи енергетичними ресурсами та іншими відходами визначаються відповідними законами. (Частина друга статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від [07.03.2002](#); в редакції Закону N 2290-IV ([2290-15](#)) від [23.12.2004](#))

Стаття 5. Основні принципи і напрями державної політики у сфері поводження з відходами

Основними принципами державної політики у сфері поводження з відходами є пріоритетний захист навколишнього природного середовища та здоров'я людини від негативного впливу відходів, забезпечення ощадливого використання матеріально-сировинних та енергетичних ресурсів, науково обгрунтоване узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства щодо утворення та використання відходів з метою забезпечення його сталого розвитку.

До основних напрямів державної політики щодо реалізації зазначених принципів належить:

а) забезпечення повного збирання і своєчасного знешкодження та видалення відходів, а також дотримання правил екологічної безпеки при поводженні з ними;

б) зведення до мінімуму утворення відходів та зменшення їх небезпечності;

в) забезпечення комплексного використання матеріально-сировинних ресурсів;

г) сприяння максимально можливій утилізації відходів шляхом прямого повторного чи альтернативного використання ресурсно-цінних відходів;

д) забезпечення безпечного видалення відходів, що не підлягають утилізації, шляхом розроблення відповідних технологій, екологічно безпечних методів та засобів поводження з відходами;

е) організація контролю за місцями чи об'єктами розміщення відходів для запобігання шкідливому впливу їх на навколишнє природне середовище та здоров'я людини;

є) здійснення комплексу науково-технічних та маркетингових досліджень для виявлення і визначення ресурсної цінності відходів з метою їх ефективного використання;

ж) сприяння створенню об'єктів поводження з відходами;

з) забезпечення соціального захисту працівників, зайнятих у сфері поводження з відходами;

и) обов'язковий облік відходів на основі їх класифікації та паспортизації.

Стаття 6. Стандартизація у сфері поводження з відходами

Стандартизації підлягають поняття та терміни, що використовуються у сфері поводження з відходами, вимоги до класифікації відходів та їх паспортизації, способи визначення складу відходів та їх небезпеки, методи контролю за станом накопичувачів, вимоги щодо безпечного поводження з відходами, які забезпечують запобігання негативному впливу їх на навколишнє природне середовище та здоров'я людини, а також вимоги щодо відходів як вторинної сировини.

Стаття 7. Нормування у сфері поводження з відходами

У сфері поводження з відходами встановлюються такі нормативи: граничні показники утворення відходів у технологічних процесах;

питомі показники утворення відходів, використання та втрат сировини у технологічних процесах;
інші нормативи, передбачені законодавством.

Нормативи у сфері поводження з відходами розробляються відповідними міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, підприємствами, установами та організаціями за погодженням із спеціально уповноваженими органами виконавчої влади у сфері поводження з відходами.

Р о з д і л І І

ВІДНОСИНИ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ВІДХОДИ

Стаття 8. Відходи як об'єкт права власності

Відходи є об'єктом права власності.

Право власності на відходи може переходити від однієї особи до іншої в порядку, передбаченому законом.

Стаття 9. Суб'єкти права власності на відходи

Суб'єктами права власності на відходи є громадяни України, іноземці, особи без громадянства, підприємства, установи та організації усіх форм власності, територіальні громади, Автономна Республіка Крим і держава.

Територіальні громади є власниками відходів, що утворюються на об'єктах комунальної власності чи знаходяться на їх території і не мають власника або власник яких невідомий (безхазяйні відходи).

Держава є власником відходів, що утворюються на об'єктах державної власності чи знаходяться на території України і не мають власника або власник яких невідомий (крім відходів, зазначених у частині другій цієї статті), а також в інших випадках, передбачених законом. Від імені держави управління відходами, що є державною власністю, здійснюється Кабінетом Міністрів України відповідно до закону.

Суб'єкти права власності володіють, користуються і розпоряджаються відходами в межах, визначених законом.

Стаття 10. Перехід права власності на відходи у процесі приватизації державних підприємств

У разі приватизації державних підприємств, внаслідок діяльності яких накопичено певні обсяги відходів, право власності на відходи та обов'язок щодо відшкодування заподіяної відходами шкоди здоров'ю людей, майну фізичних або юридичних осіб та навколишньому природному середовищу переходить до нових власників, якщо інше не передбачено відповідно до закону умовами приватизації цих підприємств. (Частина перша статті 10 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

Умовами приватизації може бути передбачена солідарна відповідальність попереднього власника та власника приватизованого підприємства.

Стаття 11. Перехід права власності на відходи в результаті зміни власника чи користувача земельної ділянки

При зміні власника чи користувача земельної ділянки, на якій розміщені відходи, питання про право власності на відходи вирішується окремо, відповідно до закону.

Стаття 12. Безхазяйні відходи та особливості управління ними

Відходи, що не мають власника або власник яких невідомий, вважаються безхазяйними. Порядок виявлення та обліку безхазяйних відходів визначається Кабінетом Міністрів України.

Визначення режиму використання безхазяйних відходів покладається на місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, якщо інше не передбачено законом.

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування ведуть облік безхазяйних відходів і несуть відповідальність за комплексне використання таких відходів, додержання умов поводження з ними та запобігання негативному впливу їх на навколишнє природне середовище і здоров'я людей.
(Частина третя статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

Власники або користувачі земельних ділянок, на яких виявлено відходи, що не належать їм, зобов'язані повідомити про них відповідний місцевий орган виконавчої влади чи орган місцевого самоврядування, які зобов'язані вжити заходів до визначення власника відходів, класу їх небезпеки, обліку та прийняти рішення щодо поводження з ними.

Р о з д і л III

СУБ'ЄКТИ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ, ЇХ ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ

Стаття 13. Суб'єкти у сфері поводження з відходами

Суб'єктами у сфері поводження з відходами є громадяни України, іноземці та особи без громадянства, а також підприємства, установи та організації усіх форм власності, діяльність яких пов'язана із поводженням з відходами.

Стаття 14. Права громадян України, іноземців та осіб без громадянства у сфері поводження з відходами

Громадяни України, іноземці та особи без громадянства у сфері поводження з відходами мають право на:

а) безпечні для їх життя та здоров'я умови при здійсненні операцій щодо поводження з відходами;

б) одержання в установленому порядку повної та достовірної інформації про безпеку об'єктів поводження з відходами як тих, що експлуатуються, так і тих, будівництво яких планується;

в) відвідування в установленому порядку спеціально відведених місць чи об'єктів поводження з відходами;

г) участь в обговоренні питань, пов'язаних із розміщенням, проектуванням, спорудженням та експлуатацією об'єктів поводження з відходами;

д) екологічне страхування відповідно до законодавства України;

е) відшкодування шкоди, заподіяної їх здоров'ю та майну внаслідок порушення законодавства про відходи.

Стаття 15. Обов'язки громадян України, іноземців та осіб без громадянства у сфері поводження з відходами

Громадяни України, іноземці та особи без громадянства зобов'язані:

а) дотримуватися вимог цього Закону та інших нормативно-правових актів у сфері поводження з відходами;

б) вносити в установленому порядку плату за користування послугами підприємств, установ та організацій, що займаються збиранням, зберіганням, перевезенням, знешкодженням, видаленням і захороненням відходів;

в) виконувати інші обов'язки, передбачені законодавством, щодо запобігання забрудненню навколишнього природного середовища відходами.

Стаття 16. Права підприємств, установ та організацій у сфері поводження з відходами

Підприємства, установи та організації усіх форм власності у сфері поводження з відходами мають право на:

а) одержання в установленому порядку інформації про технології утилізації відходів, будівництво та експлуатацію об'єктів поводження з відходами;

б) зберігання відходів у спеціально відведених місцях чи об'єктах відповідно до санітарних норм і правил утримання територій;

в) внесення пропозицій, пов'язаних з розміщенням, проектуванням, будівництвом та експлуатацією об'єктів поводження з відходами;

г) одержання в установленому порядку пільг у разі участі у створенні об'єктів поводження з відходами;

д) участь у розробленні місцевих, регіональних та загальнодержавної програм поводження з відходами.

Стаття 17. Обов'язки суб'єктів господарської діяльності у сфері поводження з відходами

(Назва статті 17 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

Суб'єкти господарської діяльності у сфері поводження з відходами зобов'язані: (Абзац перший статті 17 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

а) запобігати утворенню та зменшувати обсяги утворення відходів;

б) забезпечувати приймання та утилізацію використаних пакувальних матеріалів і тари, в яких знаходилася продукція цих підприємств, установ та організацій - суб'єктів господарської діяльності, або укладати угоди з відповідними організаціями на їх збирання та утилізацію; (Пункт "б" статті 17 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

в) визначати склад і властивості відходів, що утворюються, а також за погодженням із спеціально уповноваженими органами виконавчої влади у сфері поводження з відходами ступінь їх небезпечності для навколишнього природного середовища та здоров'я людини;

г) на основі матеріально-сировинних балансів виробництва виявляти і вести первинний поточний облік кількості, типу і складу відходів, що утворюються, збираються, перевозяться, зберігаються, обробляються, утилізуються, знешкоджуються та видаляються, і подавати щодо них статистичну звітність у встановленому порядку;

д) забезпечувати повне збирання, належне зберігання та недопущення знищення і псування відходів, для утилізації яких в Україні існує відповідна технологія, що відповідає вимогам екологічної безпеки; (Пункт "д" статті 17 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

- е) брати участь у будівництві об'єктів поводження з відходами;
- е) здійснювати організаційні, науково-технічні та технологічні заходи для максимальної утилізації відходів, реалізації чи передачі їх іншим споживачам або підприємствам, установам та організаціям, що займаються збиранням, обробленням та утилізацією відходів, а також забезпечувати за власний рахунок екологічно обгрунтоване видалення тих відходів, що не підлягають утилізації;
- ж) не допускати змішування відходів, якщо це не передбачено існуючою технологією та ускладнює поводження з відходами або не доведено, що така дія відповідає вимогам підвищення екологічної безпеки;
- з) не допускати зберігання та видалення відходів у несанкціонованих місцях чи об'єктах;
- и) здійснювати контроль за станом місць чи об'єктів розміщення власних відходів;
- і) своєчасно в установленому порядку вносити плату за розміщення відходів;
- ї) надавати місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, спеціально уповноваженим органам виконавчої влади у сфері поводження з відходами інформацію про відходи та пов'язану з ними діяльність, у тому числі про випадки несанкціонованого попадання відходів у навколишнє природне середовище та вжиті щодо цього заходи;
- й) призначати відповідальних осіб у сфері поводження з відходами;
- к) забезпечувати розробку в установленому порядку та виконання планів організації роботи у сфері поводження з відходами;
- л) відшкодовувати шкоду, заподіяну навколишньому природному середовищу, здоров'ю та майну громадян, підприємствам, установам та організаціям внаслідок порушення встановлених правил поводження з відходами, відповідно до законодавства України;
- м) забезпечувати професійну підготовку, підвищення кваліфікації та проведення атестації фахівців у сфері поводження з відходами;
- н) мати ліцензії на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами і/або на право провадження діяльності, пов'язаної із збиранням і заготівлею окремих видів відходів як вторинної сировини, і/або дозвіл на транскордонне перевезення небезпечних відходів; (Статтю 17 доповнено пунктом "н" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)
- о) мати погоджений із спеціально уповноваженими органами виконавчої влади план дій на випадок виникнення надзвичайної ситуації, пов'язаної з поводженням з небезпечними відходами; (Статтю 17 доповнено пунктом "о" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)
- п) передбачати при укладанні угод на поставку в Україну товарної продукції утилізацію чи вивезення з України використаних пакувальних матеріалів і тари; (Статтю 17 доповнено пунктом "п" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)
- р) при плануванні будівництва або реконструкції об'єкта поводження з відходами мати дозвіл на будівництво або реконструкцію такого об'єкта відповідно до законодавства про містобудування; (Статтю 17 доповнено пунктом "р" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)
- с) мати дозвіл на експлуатацію об'єкта поводження з небезпечними відходами; (Статтю 17 доповнено пунктом "с" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)
- т) виконувати інші обов'язки, передбачені законодавством, щодо запобігання забрудненню навколишнього природного середовища відходами.

Р о з д і л І V

КОМПЕТЕНЦІЯ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

Стаття 18. Компетенція Кабінету Міністрів України у сфері поводження з відходами

До компетенції Кабінету Міністрів України у сфері поводження з відходами належить:

а) реалізація державної політики у сфері поводження з відходами;

б) забезпечення розроблення і виконання загальнодержавних і міждержавних програм поводження з відходами і запровадження маловідходних, енергозберігаючих та ресурсозберігаючих технологій; (Пункт "б" частини першої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

в) забезпечення організаційно-економічних засад у сфері поводження з відходами, впровадження маловідходних, безвідходних технологій, стимулювання роздільного збирання та утилізації відходів; (Пункт "в" частини першої статті 18 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

г) координація роботи міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади у сфері поводження з відходами;

д) затвердження порядку надання дозволів та встановлення умов збирання відходів;

е) затвердження переліку небезпечних відходів;

е) затвердження переліку відходів, транскордонне перевезення і видалення яких підлягає державному регулюванню, та організація контролю за їх перевезенням і видаленням;

ж) затвердження переліку окремих видів відходів як вторинної сировини; (Пункт "ж" частини першої статті 18 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

з) затвердження переліку операцій, пов'язаних з утилізацією та видаленням відходів;

и) забезпечення створення в Україні об'єктів для захоронення небезпечних відходів, що не підлягають знешкодженню та утилізації;

і) визначення порядку обліку утворення, утилізації та видалення відходів;

ї) організація підготовки фахівців у сфері поводження з відходами;

й) забезпечення участі України у міжнародному співробітництві у сфері поводження з відходами;

к) встановлення квот на ввезення в Україну для утилізації відходів як вторинної сировини; (Частина першу статті 18 доповнено пунктом "к" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

л) встановлення порядку розроблення, затвердження і перегляду лімітів на утворення та розміщення відходів; (Частина першу статті 18 доповнено пунктом "л" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

м) визначення органу ліцензування таких видів господарської діяльності:

операції у сфері поводження з небезпечними відходами;

збирання і заготівля окремих видів відходів як вторинної сировини;

(Частина першу статті 18 доповнено пунктом "м" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

н) встановлення порядку видачі дозволу на транскордонне перевезення небезпечних відходів; (Частина першу статті 18 доповнено пунктом "н" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

о) встановлення порядку ввезення, вивезення і транзиту через територію України окремих видів відходів. (Частина першу статті

18 доповнено пунктом "о" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#))
від [07.03.2002](#))

Кабінет Міністрів України може здійснювати й інші повноваження у сфері поводження з відходами відповідно до законів України.

Стаття 19. Повноваження Автономної Республіки Крим у сфері
поводження з відходами

До повноважень Автономної Республіки Крим у сфері поводження з відходами належить:

а) виконання Конституції ([254к/96-ВР](#)) та законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, інших центральних органів виконавчої влади;

б) участь у формуванні державної політики у сфері поводження з відходами;

в) здійснення заходів у сфері поводження з відходами відповідно до законодавства України;

г) забезпечення виконання на території Автономної Республіки Крим загальнодержавних програм та програм поводження з відходами;

д) затвердження та забезпечення виконання програм Автономної Республіки Крим щодо поводження з відходами;

е) координація і сприяння розробленню місцевих програм поводження з відходами;

є) контроль за виконанням на території Автономної Республіки Крим загальнодержавних програм та програм Автономної Республіки Крим поводження з відходами;

ж) контроль за дотриманням законодавства підприємствами, установами, організаціями та громадянами, які здійснюють діяльність у сфері поводження з відходами на території Автономної Республіки Крим.

Законами України до повноважень Автономної Республіки Крим можуть бути віднесені й інші повноваження у сфері поводження з відходами.

Стаття 20. Повноваження місцевих державних адміністрацій у
сфері поводження з відходами

До повноважень місцевих державних адміністрацій у сфері поводження з відходами належить:

а) виконання Конституції та законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, інших центральних органів виконавчої влади;

б) участь у розробленні загальнодержавних програм раціонального використання відходів і вжиття необхідних заходів для запровадження маловідходних та енергозберігаючих технологій;

в) організація розроблення та здійснення регіональних і місцевих програм поводження з відходами, а також забезпечення реалізації загальнодержавних програм;

г) координація та сприяння розвитку підприємницької діяльності у сфері поводження з відходами;

д) здійснення контролю за використанням відходів з урахуванням їх ресурсної цінності та вимог безпеки для здоров'я людей і навколишнього природного середовища;

е) здійснення контролю за діяльністю об'єктів поводження з відходами;

є) взаємодія з органами місцевого самоврядування;

ж) розроблення схем санітарного очищення населених пунктів;

з) організація та сприяння створенню спеціалізованих підприємств усіх форм власності для збирання, оброблення, утилізації та видалення відходів, а також для виготовлення, монтажу та сервісного обслуговування відповідного устаткування;

и) залучення та об'єднання на договірних засадах коштів підприємств, установ, організацій та громадян, місцевого бюджету і позабюджетних фондів для фінансування будівництва нових, розширення та реконструкції діючих об'єктів поводження з відходами, а також для вивчення можливості утилізації відходів, їх маркетингу тощо;

і) складання і ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів і реєстру місць видалення відходів;

ї) організація ведення обліку утворення, оброблення, знешкодження, утилізації та видалення відходів, їх паспортизації;

й) організація збирання і видалення побутових та інших відходів, у тому числі відходів дрібних виробників, створення полігонів для їх захоронення, а також здійснення роздільного збирання корисних компонентів цих відходів; (Пункт "й" частини першої статті 20 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від [07.03.2002](#))

к) затвердження за поданням органів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері поводження з відходами лімітів на утворення та розміщення відходів для підприємств, установ та організацій - суб'єктів господарської діяльності; (Пункт "к" частини першої статті 20 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від [07.03.2002](#))

л) визначення в установленому законом порядку розміру платежів за розміщення відходів;

(Пункт "м" частини першої статті 20 виключено на підставі Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від [07.03.2002](#))

м) забезпечення ліквідації несанкціонованих і неконтрольованих звалищ відходів самостійно або за рішенням уповноважених на те органів; (Пункт "м" частини першої статті 20 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від [07.03.2002](#))

н) сприяння роз'ясненню законодавства про відходи серед населення, створення необхідних умов для стимулювання залучення населення до збирання і заготівлі окремих видів відходів як вторинної сировини; (Пункт "н" частини першої статті 20 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від [07.03.2002](#))

о) зупинення дії дозволу на експлуатацію об'єкта поводження з небезпечними відходами в разі порушення норм і правил охорони навколишнього природного середовища; (Частину першу статті 20 доповнено пунктом "о" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від [07.03.2002](#))

п) здійснення контролю за діяльністю суб'єктів господарської діяльності у сфері поводження з відходами відповідно до закону; (Частину першу статті 20 доповнено пунктом "п" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від [07.03.2002](#))

р) надання дозволів на будівництво або реконструкцію об'єкта поводження з відходами на відповідній території у порядку, визначеному законом; (Частину першу статті 20 доповнено пунктом "р" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від [07.03.2002](#))

с) надання дозволів на експлуатацію об'єкта поводження з небезпечними відходами на відповідній території у порядку, визначеному законом. (Частину першу статті 20 доповнено пунктом "с" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від [07.03.2002](#))

Під час підготовки проектів місцевих бюджетів місцеві державні адміністрації вносять пропозиції щодо залучення коштів, необхідних для здійснення заходів у сфері поводження з відходами.

Стаття 21. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері поводження з відходами

Органи місцевого самоврядування у сфері поводження з відходами забезпечують:

- а) виконання вимог законодавства про відходи;
- б) розроблення та затвердження схем санітарного очищення населених пунктів;
- в) організацію збирання і видалення побутових відходів, у тому числі відходів дрібних виробників, створення полігонів для їх захоронення, а також організацію роздільного збирання корисних компонентів цих відходів;
- г) затвердження місцевих і регіональних програм поводження з відходами та контроль за їх виконанням;
- д) вжиття заходів для стимулювання суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сфері поводження з відходами;
- е) вирішення питань щодо розміщення на своїй території об'єктів поводження з відходами;
- є) координацію діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, що знаходяться на їх території, в межах компетенції;
- ж) визначення в установленому законом порядку розміру платежів за розміщення відходів;
- з) здійснення контролю за раціональним використанням та безпечним поводженням з відходами на своїй території;
- и) ліквідацію несанкціонованих і неконтрольованих звалищ відходів;
- і) сприяння роз'ясненню законодавства про відходи серед населення, створення необхідних умов для стимулювання залучення населення до збирання і заготівлі окремих видів відходів як вторинної сировини; (Пункт "і" частини першої статті 21 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)
- ї) здійснення інших повноважень відповідно до законів України;
- й) надання дозволу на відведення на території села, селища, міста місць чи об'єктів для зберігання та захоронення відходів, сфера екологічного впливу функціонування яких згідно з діючими нормативами включає відповідну адміністративно-територіальну одиницю; (Частину першу статті 21 доповнено пунктом "й" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)
- к) надання дозволів на будівництво або реконструкцію об'єкта поводження з відходами на відповідній території селища або міста у порядку, визначеному законом; (Частину першу статті 21 доповнено пунктом "к" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)
- л) надання дозволів на експлуатацію об'єкта поводження з небезпечними відходами на відповідній території селища або міста у порядку, визначеному законом; (Частину першу статті 21 доповнено пунктом "л" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)
- м) здійснення контролю за діяльністю суб'єктів господарської діяльності у сфері поводження з відходами відповідно до закону.
(Частину першу статті 21 доповнено пунктом "м" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

Органи місцевого самоврядування приймають рішення про відвід земельних ділянок для розміщення відходів і будівництва об'єктів поводження з відходами.

Стаття 22. Спеціально уповноважені органи виконавчої влади у сфері поводження з відходами

Спеціально уповноваженими органами виконавчої влади у сфері поводження з відходами є спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері поводження з відходами та його органи на місцях, державна санітарно-епідеміологічна служба України, інші органи виконавчої влади відповідно до їх компетенції.

Стаття 23. Компетенція спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері поводження з відходами

До компетенції спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері поводження з відходами та його органів на місцях у сфері поводження з відходами належить:

а) координація роботи інших спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері поводження з відходами та контролю за дотриманням вимог екологічної безпеки;

б) здійснення державного контролю за дотриманням вимог екологічної безпеки;

в) проведення в установленому законодавством порядку державної екологічної експертизи науково-дослідних і технологічних розробок та проектно-кошторисної документації на будівництво і реконструкцію підприємств, установок, полігонів, комплексів, споруд, інших спеціально відведених місць чи об'єктів щодо дотримання вимог законодавства та нормативів під час утворення, оброблення, утилізації та видалення відходів;

г) внесення пропозицій Кабінету Міністрів України щодо встановлення нормативів плати за розміщення відходів, затвердження загальнодержавних нормативів поводження з відходами;

д) здійснення контролю за веденням суб'єктами підприємницької діяльності первинного обліку утворення, збирання, оброблення, утилізації та видалення відходів і їх паспортизацією;

е) створення інформаційно-аналітичних систем і банків даних про обсяги утворення та поводження з відходами;

є) встановлення відповідно до закону порядку здійснення операцій у сфері поводження з відходами;

ж) видача відповідно до закону дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами; (Пункт "ж" частини першої статті 23 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

з) видача дозволів на транскордонне перевезення небезпечних відходів; (Пункт "з" частини першої статті 23 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

и) погодження проектів лімітів на утворення та розміщення відходів;

і) погодження місць розміщення об'єктів поводження з відходами;

ї) здійснення контролю за складанням і веденням реєстру об'єктів утворення відходів та реєстру місць видалення відходів;

й) участь у розробленні та погодженні нормативних документів, що регулюють питання поводження з відходами;

к) розроблення пропозицій щодо розміщення об'єктів для поводження з небезпечними відходами та їх перевезення по території України;

л) укладення в передбаченому законом порядку міжвідомчих міжнародних договорів України щодо співробітництва у сфері поводження з відходами та контролю за транскордонним перевезенням відходів;

м) забезпечення обміну інформацією з відповідними органами влади інших держав та міжнародними організаціями у сфері поводження з відходами;

н) затвердження переліку небезпечних властивостей відходів за погодженням з державною санітарно-епідеміологічною службою України; (Частина першу статті 23 доповнено пунктом "н" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

о) здійснення функцій компетентного органу виконавчої влади, який забезпечує виконання положень Базельської конвенції про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх видаленням. (Частина першу статті 23 доповнено пунктом "о" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері поводження з відходами, його органи на місцях здійснюють й інші функції, передбачені цим Законом.

Стаття 24. Компетенція державної санітарно-епідеміологічної служби України у сфері поводження з відходами

До компетенції державної санітарно-епідеміологічної служби України у сфері поводження з відходами належить:

а) здійснення державного санітарно-епідеміологічного нагляду за дотриманням державних санітарних норм, правил, гігієнічних нормативів під час утворення, збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження та захоронення відходів, а також забезпечення у стандартах, нормах і правилах та інших нормативних документах щодо поводження з відходами вимог безпеки для здоров'я людини;

б) визначення пріоритетних заходів щодо охорони здоров'я людини від негативного впливу відходів;

в) проведення державної санітарно-гігієнічної експертизи проектно-кошторисної документації з метою визначення місць розташування та техніко-економічного обґрунтування проектів будівництва, розширення, реконструкції об'єктів поводження з відходами;

г) видача висновків державної санітарно-гігієнічної експертизи щодо об'єктів поводження з відходами;

д) встановлення санітарно-гігієнічних вимог до продукції, що виробляється з відходів, та видача гігієнічного сертифіката на неї;

е) методичне забезпечення та здійснення контролю при визначенні рівня небезпечності відходів;

є) інші функції, передбачені законами України.

Стаття 25. Компетенція інших спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері поводження з відходами

Компетенція інших спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері поводження з відходами визначається законами України.

Р о з д і л V

ДЕРЖАВНИЙ ОБЛІК, МОНІТОРИНГ ТА ІНФОРМУВАННЯ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

Стаття 26. Державний облік і паспортизація відходів

Державному обліку та паспортизації підлягають в обов'язковому порядку всі відходи, що утворюються на території України і на які поширюється дія цього Закону.

Державний облік та паспортизація відходів здійснюються у порядку, що встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Система і форми звітності, порядок надання і використання відповідної інформації про відходи, а також порядок перегляду їх номенклатури розробляються на основі державного класифікатора відходів і затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань статистики за поданням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері поводження з відходами та інших заінтересованих центральних органів виконавчої влади.

Стаття 27. Ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів

З метою забезпечення збирання, оброблення, збереження та аналізу інформації про об'єкти утворення, оброблення та утилізації відходів ведеться їх реєстр, в якому визначаються номенклатура, обсяги утворення, кількісні та якісні характеристики відходів, інформація про поводження з ними та заходи щодо зменшення обсягів утворення відходів і рівня їх небезпеки.

Реєстр об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів ведеться на підставі звітних даних виробників відходів, відомостей спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері поводження з відходами.

Порядок ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 28. Ведення реєстру місць видалення відходів

З метою повного обліку та опису функціонуючих, закритих та законсервованих місць видалення відходів, їх якісного і кількісного складу, а також здійснення контролю за впливом відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини ведеться реєстр місць видалення відходів. (Частина перша статті 28 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

Реєстр місць видалення відходів ведеться на підставі відповідних паспортів, звітних даних виробників відходів, відомостей спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері поводження з відходами. Дані реєстру підлягають щорічному уточненню.

Порядок ведення реєстру місць видалення відходів визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 29. Моніторинг місць утворення, зберігання та видалення відходів

З метою визначення та прогнозування впливу відходів на навколишнє природне середовище, своєчасного виявлення негативних наслідків, їх відвернення та подолання виробники відходів, їх власники, а також спеціально уповноважені органи виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки здійснюють моніторинг місць утворення, зберігання і видалення відходів.

Моніторинг місць утворення, зберігання і видалення відходів є складовою єдиної системи державного моніторингу навколишнього природного середовища.

Стаття 30. Інформування про вплив відходів і місць чи об'єктів їх зберігання та видалення на стан навколишнього природного середовища та здоров'я людини

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері поводження з відходами, державна санітарно-епідеміологічна служба України, їх органи на місцях та інші спеціально уповноважені органи виконавчої влади у сфері поводження з відходами забезпечують заінтересовані органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, громадян та їх об'єднання інформацію про

розташування місць чи об'єктів зберігання і видалення відходів, їх вплив на стан навколишнього природного середовища та здоров'я людини.

Р о з д і л VI

ЗАХОДИ І ВИМОГИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ АБО ЗМЕНШЕННЯ УТВОРЕННЯ ВІДХОДІВ ТА ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОГО ПОВОДЖЕННЯ З НИМИ

Стаття 31. Заходи щодо запобігання або зменшення обсягів утворення відходів

З метою запобігання або зменшення обсягів утворення відходів та стимулювання впровадження маловідходних технологій Кабінет Міністрів України, міністерства та інші центральні і місцеві органи виконавчої влади в межах своєї компетенції здійснюють:

а) розроблення та впровадження науково обґрунтованих нормативів утворення відходів на одиницю продукції (сировини та енергії), виконання робіт і надання послуг, що регламентують їх кількісний та якісний склад, відповідно до передових технологічних досягнень;

б) періодичний перегляд встановлених нормативів утворення відходів, спрямований на зменшення їх обсягів, з урахуванням передового вітчизняного і зарубіжного досвіду та економічних можливостей;

в) встановлення на основі затверджених нормативів (питомих показників обсягів утворення відходів) лімітів на утворення відходів;

г) розроблення системи поводження з імпортними пакувальними матеріалами і тарою;

д) розроблення загальних вимог щодо поводження з побутовими відходами;

е) розроблення системи інформаційного, науково-методичного забезпечення виробників відходів відомостями про технологічні та інші можливості зменшення обсягів утворення та утилізації відходів;

є) запровадження відповідно до закону санкцій за перевищення лімітів на обсяги утворення та розміщення відходів.

Порядок розроблення, затвердження і перегляду лімітів на утворення та розміщення відходів встановлює Кабінет Міністрів України.

Стаття 32. Заходи щодо обмеження та запобігання негативному впливу відходів

З метою обмеження та запобігання негативному впливу відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини забороняється:

а) вести будь-яку господарську діяльність, пов'язану з утворенням відходів, без одержання від спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері поводження з відходами лімітів на обсяги утворення та розміщення відходів; (Пункт "а" частини першої статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

б) використовувати результати наукових досліджень, впроваджувати в практику винаходи, застосовувати нову техніку, імпортне устаткування, технології та системи, якщо вони не передбачають запобігання чи мінімізацію обсягів утворення відходів на всіх стадіях технологічного процесу, їх утилізацію та безпечне видалення;

в) визначати місця розміщення підприємств, установок, полігонів, комплексів, сховищ та інших об'єктів поводження з

відходами, проектувати та будувати регіональні і міжрегіональні комплекси оброблення, знешкодження, утилізації та видалення відходів, якщо вони не відповідають екологічним та санітарно-гігієнічним вимогам; (Пункт "в" частини першої статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

г) приймати рішення про розміщення і розвиток міст та інших населених пунктів без визначення технічних та інших заходів щодо створення умов для утилізації чи видалення побутових відходів;

д) вводити в дію нові і реконструйовані підприємства та інші об'єкти, не забезпечені устаткуванням і технологіями для безпечного поводження з відходами, та в разі відсутності даних, необхідних для оцінки їх впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я людини, згідно з установленим порядком;

е) передавати чи продавати небезпечні відходи громадянам, підприємствам, установам та організаціям, якщо вони не забезпечують утилізації чи видалення цих відходів екологічно безпечним способом;

е) залучати дітей і підлітків до організованого збирання відходів (як вторинної сировини), небезпечних для здоров'я;

ж) порушувати строки переробки відходів, ввезених в Україну відповідно до встановлених квотами умов; (Пункт "ж" частини першої статті 32 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

з) порушувати встановлені квоти на ввезення в Україну відходів як вторинної сировини; (Частина першу статті 32 доповнено пунктом "з" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

и) ввезення в Україну відходів з метою їх зберігання чи захоронення. (Частина першу статті 32 доповнено пунктом "и" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

Законодавством України можуть передбачатися й інші спеціальні заходи щодо обмеження та запобігання негативному впливу відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини.

Стаття 33. Вимоги щодо зберігання та видалення відходів

Зберігання та видалення відходів здійснюються відповідно до вимог екологічної безпеки та способами, що забезпечують максимальне використання відходів чи передачу їх іншим споживачам (за винятком захоронення).

На кожне місце чи об'єкт зберігання або видалення відходів складається спеціальний паспорт, в якому зазначаються найменування та код відходів (згідно з державним класифікатором відходів), їх кількісний та якісний склад, походження, а також технічні характеристики місць чи об'єктів зберігання чи видалення і відомості про методи контролю та безпечної експлуатації цих місць чи об'єктів.

Видалення відходів здійснюється відповідно до встановлених законодавством вимог екологічної безпеки з обов'язковим забезпеченням можливості утилізації чи захоронення залишкових продуктів за погодженням з державною санітарно-епідеміологічною службою України. (Частина третя статті 33 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

Зберігання та видалення відходів здійснюються в місцях, визначених органами місцевого самоврядування з врахуванням вимог земельного та природоохоронного законодавства, за наявності спеціальних дозволів, у яких визначені обсяги відходів відповідно до встановлених лімітів та умови їх зберігання.

Визначені для зберігання та видалення відходів місця чи об'єкти повинні використовуватися лише для заявлених на одержання дозволу відходів.

Забороняється змішування чи захоронення відходів, для утилізації яких в Україні існує відповідна технологія.

Забороняється несанкціоноване скидання і розміщення відходів у підземних горизонтах, на території міст та інших населених пунктів, на територіях природно-заповідного фонду, на землях природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, в межах водоохоронних зон та зон санітарної охорони водних об'єктів, в інших місцях, що може створювати небезпеку для навколишнього природного середовища та здоров'я людини. Захоронення відходів у надрах допускається у виняткових випадках за результатами спеціальних досліджень з дотриманням стандартів, норм і правил, передбачених законодавством України.

Стаття 34. Вимоги щодо поводження з небезпечними відходами

Усі небезпечні відходи за ступенем їх шкідливого впливу на навколишнє природне середовище та на життя і здоров'я людини відповідно до переліку небезпечних властивостей поділяються на класи і підлягають обліку.

Відповідний клас відходів визначається виробником відходів відповідно до нормативно-правових актів, що затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів за погодженням з державною санітарно-епідеміологічною службою України.

Суб'єкт господарської діяльності, у власності або у користуванні якого є хоча б один об'єкт поводження з небезпечними відходами, зобов'язаний:

забезпечити запобігання забрудненню ними навколишнього природного середовища, а у разі виникнення такого забруднення – ліквідувати забруднення та його наслідки для навколишнього природного середовища та здоров'я людини;

вживати заходів, направлених на запобігання аваріям, обмеження і ліквідацію їх наслідків та захист людей і навколишнього природного середовища від їх впливу;

повідомляти про аварію, що сталася на зазначеному об'єкті, і про заходи, вжиті для ліквідації її наслідків, органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та населення;

забезпечувати експлуатацію зазначених об'єктів і перевезення небезпечних відходів з додержанням вимог природоохоронного законодавства;

мати ліцензію на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами;

ідентифікувати об'єкти поводження з небезпечними відходами відповідно до Закону України "Про об'єкти підвищеної небезпеки" ([2245-14](#));

мати план локалізації та ліквідації аварії на об'єкті;

мати декларацію безпеки;

надавати інформацію про такі об'єкти відповідно до Закону України "Про об'єкти підвищеної небезпеки" ([2245-14](#)).

У разі порушення суб'єктом господарської діяльності ліцензійних умов поводження з небезпечними відходами ліцензія анулюється у встановленому законом порядку.

До поводження з небезпечними відходами допускаються особи, які мають професійну підготовку, підтверджену свідоцтвом (сертифікатом) на право роботи з небезпечними речовинами, та не мають медичних протипоказань. Допуск працівників до роботи забезпечується відповідною посадовою особою підприємства, установи, організації.

Перевезення небезпечних відходів дозволяється лише за наявності їх паспорта та ліцензії на поводження з ними і в порядку, визначеному законодавством про перевезення небезпечних вантажів.

Перевезення небезпечних відходів здійснюється за умови обов'язкового страхування цивільної відповідальності перевізника за збитки, які можуть бути завдані ним під час перевезення, відповідно до закону.

Розміщення небезпечних відходів дозволяється лише у спеціально обладнаних місцях та здійснюється відповідно до ліцензійних умов щодо поводження з небезпечними відходами. Проведення інших видів діяльності, не пов'язаної з поводженням з небезпечними відходами, на території, відведеній для їх розміщення, забороняється.

Зберігання небезпечних відходів на території підприємств, установ, організацій - суб'єктів господарської діяльності здійснюється у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Підприємства, установи та організації - суб'єкти господарської діяльності, на території яких зберігаються небезпечні відходи, відносяться відповідно до закону до об'єктів підвищеної небезпеки.

Відповідальність суб'єкта господарської діяльності, у власності або у користуванні якого є хоча б один об'єкт поводження з небезпечними відходами, за шкоду, яка може бути заподіяна аваріями на таких об'єктах життю, здоров'ю, майну фізичних та/або юридичних осіб, підлягає обов'язковому страхуванню відповідно до закону.

(*Стаття 34 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002*)

Стаття 35. Порядок здійснення діяльності, пов'язаної із збиранням і заготівлею окремих видів відходів як вторинної сировини

Діяльність, пов'язана із збиранням і заготівлею окремих видів відходів як вторинної сировини та забезпеченням ними переробних підприємств, здійснюється на підставі ліцензії, виданої відповідно до закону.

Підставою для видачі ліцензії на збирання і заготівлю відходів як вторинної сировини є наявність у спеціалізованих підприємств виробничих і складських приміщень, пресового, вантажопідйомного та аналітичного обладнання, кваліфікованого персоналу.

Загальні вимоги до матеріально-технічної бази для збирання і заготівлі відходів як вторинної сировини, забезпечення протипожежної та екологічної безпеки встановлюються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері поводження з відходами.

Операції поводження з окремими видами відходів як вторинної сировини в частині приймання і закупівлі їх у населення спеціалізовані підприємства здійснюють через свої приймальні пункти (стаціонарні або пересувні).

Перелік окремих видів відходів як вторинної сировини затверджується Кабінетом Міністрів України.
(Стаття 35 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

(Статтю 36 виключено на підставі Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

Стаття 37. Контроль і нагляд у сфері поводження з відходами

Державний контроль і нагляд у сфері поводження з відходами здійснюють спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері поводження з відходами, інші спеціально уповноважені органи виконавчої влади у сфері поводження з відходами.

Первинний виробничий контроль у сфері поводження з відходами здійснюють у межах своєї компетенції виробники відходів.

Громадський контроль у сфері поводження з відходами здійснюють громадські інспектори з охорони навколишнього природного середовища відповідно до законодавства.

Нагляд за додержанням законів у сфері поводження з відходами здійснює Генеральний прокурор України та підпорядковані йому органи прокуратури в межах повноважень, передбачених законом.

Р о з д і л VII

ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО УТИЛІЗАЦІЇ ВІДХОДІВ І ЗМЕНШЕННЯ ОБСЯГІВ ЇХ УТВОРЕННЯ

Стаття 38. Організаційно-економічні заходи щодо забезпечення утилізації відходів і зменшення обсягів їх утворення

Організаційно-економічні заходи щодо забезпечення утилізації відходів і зменшення обсягів їх утворення передбачають:

- а) лімітування обсягів утворення та розміщення відходів;
- б) встановлення нормативів плати та розміру платежів за розміщення відходів із диференціацією платежів залежно від рівня небезпеки відходів та цінності території;
- в) надання суб'єктам підприємницької діяльності, які утилізують, зменшують обсяги утворення відходів та впроваджують у виробництво маловідходні технології, відповідно до законодавства податкових, кредитних та інших пільг;
- г) надання в установленому законодавством порядку податкових, кредитних та інших пільг суб'єктам підприємницької діяльності, які здають відходи як вторинну сировину та займаються збиранням і заготівлею таких відходів;
- д) визначення пріоритетів щодо фінансування за державним контрактом підприємств, що впроваджують маловідходні технології, обробляють і утилізують відходи;

е) перегляд переліку відходів, щодо яких з урахуванням державних інтересів повинен встановлюватися спеціальний режим стимулювання їх збирання, заготівлі та використання;

е) цільове фінансування науково-дослідних робіт з конкретних проблем утилізації відходів і зменшення їх утворення;

ж) надання можливості залишати частину коштів від платежів за розміщення відходів на фінансування заходів щодо утилізації відходів та зменшення обсягів їх утворення відповідно до обґрунтованих інвестиційних проектів та програм;

з) створення фондів для цільового фінансування заходів щодо утилізації відходів за рахунок добровільних внесків виробників відходів, їх власників, вітчизняних та іноземних суб'єктів господарської діяльності, окремих громадян, екологічного страхування тощо.

Законодавством України можуть встановлюватися й інші організаційно-економічні заходи щодо забезпечення утилізації відходів та зменшення обсягів їх утворення.

Стаття 39. Плата за розміщення відходів

За розміщення відходів із суб'єктів підприємницької діяльності стягується плата.

Розмір плати встановлюється на основі нормативів, що розраховуються на одиницю обсягу утворених відходів, залежно від рівня їх небезпеки та цінності території, на якій вони розміщені. За понадлімітне розміщення відходів плата стягується у підвищеному розмірі.

Одержані кошти зараховуються до відповідних фондів охорони навколишнього природного середовища згідно із законом.

Нормативи плати за розміщення відходів визначає Кабінет Міністрів України.

Плата за розміщення відходів на територіях підприємств, установ та організацій - суб'єктів господарської діяльності, які мають ліцензію на збирання і заготівлю окремих видів відходів як вторинної сировини і здійснюють статутну діяльність із збирання і заготівлі таких відходів та надають послуги у цій сфері, не сплачується. (Стаття 39 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

Стаття 40. Стимулювання заходів щодо утилізації відходів та зменшення обсягів їх утворення

З метою стимулювання заходів щодо утилізації відходів та зменшення обсягів їх утворення суб'єктам господарської діяльності, які впроваджують технології, спрямовані на зменшення обсягів утворення відходів, утилізують відходи в процесі виробництва продукції (виконання робіт, надання послуг), здійснюють їх збирання і заготівлю, будівництво підприємств і цехів, а також організують виробництво устаткування для утилізації відходів, беруть пайову участь у фінансуванні заходів щодо утилізації відходів та зменшення обсягів їх утворення, можуть надаватися відповідно до закону України: (Абзац перший частини першої статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

а) пільги щодо оподаткування прибутку від реалізації продукції, виготовленої з використанням відходів;

б) пріоритетне державне кредитування;

в) спеціальні державні субсидії на зменшення відсотків за банківські кредити, пов'язані з інвестиціями, що спрямовуються на утилізацію відходів і виготовлення відповідного устаткування;

г) дотації з Державного бюджету України, республіканського бюджету Автономної Республіки Крим і місцевих бюджетів для перевезення відходів (вторинної сировини) чи напівфабрикатів, одержаних з цих відходів;

д) інформація щодо технологічних можливостей утилізації відходів;

е) дотації з фондів охорони навколишнього природного середовища та інших джерел;

є) пільги щодо поповнення обігових коштів підприємств, установ та організацій - суб'єктів господарської діяльності, що здійснюють збирання і заготівлю, оброблення (перероблення) і утилізацію відходів як вторинної сировини, за умови цільового використання цих коштів для придбання та переробки таких відходів. (Частина першу статті 40 доповнено пунктом "є" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування можуть визначати у межах своїх повноважень додаткові заходи, пов'язані із стимулюванням утилізації відходів та зменшенням обсягів їх утворення.

Стаття 41. Фінансування заходів щодо утилізації відходів та зменшення обсягів їх утворення

Фінансування заходів щодо утилізації відходів та зменшення обсягів їх утворення здійснюється за рахунок коштів виробників відходів та їх власників. Для фінансування цих заходів можуть залучатися кошти місцевих бюджетів, фондів охорони навколишнього природного середовища, добровільні внески підприємств, установ, організацій, громадян та їх об'єднань, а також кошти Державного бюджету України, передбачені на проведення заходів, що включаються в Державну програму соціального та економічного розвитку України.

Р о з д і л VIII

ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НИХ

Стаття 42. Правопорушення у сфері поведження з відходами

Особи, винні в порушенні законодавства про відходи, несуть дисциплінарну, адміністративну, цивільну чи кримінальну відповідальність за:

а) порушення встановленого порядку поведження з відходами, що призвело або може призвести до забруднення навколишнього природного середовища, прямого чи опосередкованого шкідливого впливу на здоров'я людини та економічних збитків;

б) самовільне розміщення чи видалення відходів; (Пункт "б" частини першої статті 42 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

в) порушення порядку ввезення в Україну, вивезення і транзиту через її територію відходів як вторинної сировини; (Пункт "в" частини першої статті 42 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

г) невиконання розпоряджень і приписів органів, що здійснюють державний контроль та нагляд за операціями поведження з відходами та за місцями їх видалення;

д) приховування, перекручення або відмову від надання повної та достовірної інформації за запитами посадових осіб і громадян та їх об'єднань стосовно безпеки утворення відходів та поведження з ними, в тому числі про їх аварійні скиди та відповідні наслідки;

е) приховування перевищення встановлених лімітів на обсяги утворення та розміщення відходів;

е) змішування чи захоронення відходів, для утилізації яких в Україні існує відповідна технологія, без спеціального дозволу спеціально уповноваженого органу виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища;

ж) порушення правил ведення первинного обліку та здійснення контролю за операціями поводження з відходами;

з) порушення строків подання і порядку звітності щодо утворення, використання, знешкодження та видалення відходів;

и) невиконання вимог щодо поводження з відходами (під час їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, знешкодження, видалення та захоронення), що призвело до негативних екологічних, санітарно-епідемічних наслідків або завдало матеріальної чи моральної шкоди;

і) передачу відходів з порушенням установлених правил на зберігання, оброблення або видалення підприємствам чи організаціям, що не мають відповідного дозволу на проведення цих операцій;

ї) порушення встановлених правил і режиму експлуатації установок і виробництв з оброблення та утилізації відходів, а також полігонів для зберігання чи захоронення промислових, побутових та інших відходів (сміттєзвалищ, шламосховищ, золовідвалів тощо);

й) виробництво продукції з відходів чи з їх використанням без відповідної нормативно-технічної та технологічної документації, погодженої в установленому порядку;

к) недотримання умов ввезення відходів як вторинної сировини на територію України; (Пункт "к" частини першої статті 42 в редакції Закону N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

л) несвоєчасне внесення платежів за розміщення відходів;

м) порушення вимог безпечного перевезення небезпечних відходів. (Частину першу статті 42 доповнено пунктом "м" згідно із Законом N 3073-III ([3073-14](#)) від 07.03.2002)

Законами України може бути встановлено відповідальність і за інші правопорушення законодавства про відходи.

Стаття 43. Відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок порушення законодавства про відходи

Підприємства, установи, організації та громадяни України, а також іноземні юридичні і фізичні особи та особи без громадянства зобов'язані відшкодувати шкоду, заподіяну ними внаслідок порушення законодавства про відходи, в порядку і розмірах, встановлених законодавством України.

Стаття 44. Вирішення спорів у сфері поводження з відходами

Спори, що виникають у сфері поводження з відходами, вирішуються судом у встановленому законодавством порядку.

Міжнародними договорами України може бути передбачений інший порядок розгляду спорів щодо транскордонного перевезення відходів.

Р о з д і л ІХ

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

Стаття 45. Участь України у міжнародному співробітництві у сфері поводження з відходами

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у сфері поведення з відходами відповідно до норм міжнародного права.

Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлені інші правила ніж ті, що передбачені цим Законом, то застосовуються правила міжнародного договору.

Р о з д і л X

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. До приведення законів України, інших нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом вони застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом:

подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із Законом України "Про відходи";

відповідно до компетенції забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади України їхніх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України

Л.КУЧМА

м. Київ, 5 березня 1998 року
N 187/98-ВР